

(א) לקמן עג: חולין ג, (ב) זכחים לר: (ג) סוכה ד: (ד) זכחים לר: ממנות נט: (ה) שנת קנב: (ו) (ע"ג), (ז) ונ"ע חו"ט יומא סג. ד"ה טעמא, (ח) נשבות 7.

תורה אור השלם

1. לא תובח על חמץ דם וברי ולא ילץ חלב חגי עד בקר: שמות כג יח 2. ותיח לבם למשפחת עד ארבעה עשר יום כל קהל עדת ישראל בין הקרבים: שמות יב ו

לעני רש"י

קרוק"ט, וי"ט, אנקוליס.

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי. דנפקא לן מוחבת פסח לה' אלהיך לאן ויקר דמוטר פסח קרב שלמים (חורין ל). שמעתי מיה. מקרי ליה זמא פסול פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה. בעי עקירה פסח מיה וכל כמה דלא עקר פסח הוא ובי שמיט ליה שלא מוניט הוי פסח פסול (שם). נורוקה. משונה זו שאני משה, מפי הבורה. ואמרו לעולם לא בעי עקירה והאי דמשעת דבעי עקירה בגון שהיו בעלים. כנסת ראשון טמאי מתים ופסח זה אלא נמחה ממתת אירע פסח ממנה בעלים עמדו ממנה טומאה לפסח שי והאי פסח חי ליקרב חזיר הלך בעי עקירה (שם). שחט ישראל וקבל הבהן. קן היה דרין לעשות (בבחים יד). קראו את ההלל. כל כת קוראה את ההלל ג' פעמים שהיו פסחים מרובין והיו טעוין הלל בשמיטתם ולא היו מספיקין לשחוט פסחם כל מה עד שקלאו שגם פעמים, ואע"ג דמתן אע"פ שלא שלחו מיהו, היינו לא גמרינו פעם שלשית טול, אלמ מיהו אין כל שלא היטה ומוטרו שני פעמים ומתחלה זו פעם שלישית (סוכה נד). מפני שעמדה מועטין. ששמיטת כמות הראשונה ומתחלה העורה לכל מה ומשאר כת שלשית נמנע ולא היה שמיטת פסחיון מארכת כדפי קריאת שלם הללות (שם).

מוסף תוספות

א. דמחייב ליה למקטרי. חו"ט שאלן. ב. דקתני לשמו פטור הא סתמא חייב אלמא לא בעי עקירה אלא מדיוקא ליבא למשפט מיה. ש. ג. י"ח. פירוש אין אומרים שירה על שום אכילת מוצה בגון זריקת דמים וניסין המים. חו"ט נכנסים לה.

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סד.

עין משפט ונר מצוה

א נמי פ"ה מהל' פסולי המקדשין הל' טו: לו ב מיי פ"א מהל' ק"פ הלכה ט: ג ל ד שם הלכה יא: ד ח ד שם הלכה יב: ה ה שם הלכה יג: ו ט שם הלכה יד: ז ט ד שם הלכה טו: ח ט ד שם הלכה יא: ט ז ט שם הלכה טו: י ט ד שם הלכה יד:

רבינו חננאל

הכא קתני המולק עובר והמקטיר את האמורין אינו עובר. והתם קתני המקטיר את האמורין עובר והמולק אינו עובר קשיין אהדרי. ופיקיין שתי הבריות לר"ש הן, הא דפטרה אמליקה ב"ד הכי קתני ר' שמעון במתני' ושאר כל הובחים ב"ד בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ור' שמעון פוטר בשאר זבחים כ"ש אמליקה, והא דמחייבת אמליקה בחולו של מועד דבהריה מחייב ר"ש במשנתו [דתנן] בשאר כל הובחים במועד בין לשמן ובין שלא לשמן [חיוב] דמליקה כשחיטה חשיב לה. הקטרת אמורין יש תנא דמקיש הקטרה לשחיטה ומחייב, ויש תנא דלא מקיש ותרווייהו אליבא דר"ש. ואמרינן מאי טעמא דר' שמעון דב"ד מחייב השוחט את הפסח לברו על החמץ ופטור השוחט שאר זבחים על החמץ ב"ד. ובמועד מחייב השוחט שאר זבחים על (הפסח) [החמץ] ופטור ופשיטין טעמא דר"ש משום דמחייב תרי קראי לא שחט ולא תובח, ובתרווייהו כתוב זבחי שמעי' מתיר זבחי דאיתו זבחי וינין דהוא ליה למכתב זבחים כתיב זבחי זבחים טובא ופלגיננו וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל היכא דאיכא זבחי והוא זבחי חג הפסח. הבשר שעובר עליו קרינא ביה זבחי, אובח זה חייב ולא אשאר זבחים, אבל במועד דליכא זבחי חג הפסח קרינא זבחים וחייב אשאר זבחים. ותיקני מדיקתני השוחט הפסח על החמץ במועד לשם שלמים חייב, דוקא שעקר שם פסח מעליו וקראו שלמים, מכלל דבשאר ימות השנה בעי עקירה. ופיקיין לעולם אימא לך דלא בעי עקירה ומתני' בגון שהיו בעליו טמאי מתים ונדרחו לפסח שני דסתמיה לשם פסח קאי. מתני' הפסח נשחט בשלש כמות שנאמר וישחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדת ישראל, הרי ג'.

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד בצרבעה עשר קאמר וקתני דעבר אמליקה דומיא דשאר קרבנות ועוד דקא חשיב ליה כשמיטה: ה"ג ולטעמיה דתיקשי לך היא גופא דקסני רישא לא אמרו אלא פסח בלבד. אבל אשאר קרבנות לא מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזה:

קשיא מליקה אמליקה קשיא הקטרה אהקטרה ולטעמיה דתיקשי לך היא גופא דקתני לא אמרו אלא בפסח בלבד והדר תני אחד השוחט ואחד הזורק ואחד המולק ואחד המזה אלא הא והא ר"ש מליקה אמליקה לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד ואידי ואידי ר"ש היא הקטרה אהקטרה נמי לא קשיא תנאי היא דאיכא דמקיש הקטרה לשחיטה ואיכא מאן דלא מקיש: רבי יהודה אומר אף התמיד וכו': מאי טעמא דרבי יהודה אומר לך זבחי זבח המיוחד לו ומאי ניהו תמיד: ר"ש אומר הפסח בארבעה עשר וכו': מ"ט דר"ש דכתיב זבחי זבחי תרי זמני קרי ביה זבח זבחי למאי הלכתא פלגיננהו רחמנא מהדרי ולא כתב זבחי למימר בזמן דאיכא זבח לא מחייב אובחיי בזמן דליכא זבח מחייב אובחיי: ובמועד לשמו פטור וכו': טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור אמאי "פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי" טעמיה מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה אומר ר' חייא בר גמרא גזרקה מפי הבורה ואמרו בגון שהיו בעלים טמאי מת ונדרחין לפסח שני דסתמיה לשום פסח קאי: **מתני'** הפסח נשחט בשלש כמות שנאמר וישחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה יתקעו ויריעו ותקעו הבהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם וישחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח וזרקו זריקה אחת כנגד היסוד ויצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה ויצתה שניה כנגד היסוד ויצתה כת כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמדה מועטין כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובת ורקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים כיצד תולין ומפשיטין אונקלויות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר י"ד שחל

הא והא רבי שמעון. גראה לר"י דההיא קמיימא לא הוה מלי לאוקומי כרבינן משום דקתני בה אצל המולק את העוף ב"ד אינו עובר בולא כלום אמאי נקט עוף אי לאו דאתא למידק דווקא ב"ד אצל בחול המועד אפילו בעוף נמי מחייב והיינו כר' שמעון ובקונטרס פ"י לעיל טעם אחר אמאי נקט עוף: **ואיכא דלא מקיש.** חלב לזבח ונהי דלא מקיש להקטרה לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו אחד בסוף העולם דקצרה הוא לאקושי להכי: **טעמא שלא לשמו** הא סתמא פטור ש"מ כו'. זאת גירסת רש"י ואין גראה לר"ת דהא איכא למידק מרישא איפכא וגרסין ר"ת הכי לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח קשיתי ש"מ בעי עקירה פירוש דאי לא בעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר דשלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר לעיל ר' יהושע שוחט אחרים לשמו: **קראו את ההלל.** פ"י לויס דמניח את פסחיהו וליס קוראים את ההלל קשה לר"י דאמרינן בפ' אין נערכין צערכין (יא). וצ"ל מנכרין (בגרות לה. וסו) אין אומרים שירה אלא על היין והכא חזינן דאיכא שירה בלא נסכים וכן הוי ט' מקדשין העזרות צ"ל אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן אלא על היין דמשמח אלהים ושמיט דריש ליה ועיקר שמה ושמה היינו בשעת אכילה דומיא דהכי נמי לגבוה בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר הקרבה היו אומרים שירה שלא על היין צממה דוכתי:

לישב על הקרקע: **שחט ישראל.** אס ירצה שהשמיטה כשירה צורים בכל הקרבנות: וקיצל כפן. הדם בצוק מנזאר הטלה: **נוסנו לחזירו.** שהרי צשורה הן עומדים עד המזבח: **מקבל את המלא.** מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: **וזיקה אחת.** בצוק עלמו זורק ולא מתנה בצאצב שאין לך קרבן טעון אצב אלא מטאת לצדה כדכתיב ויקרד [בצאצבו]: **כנגד היסוד.** כרוחות שבמזבח שהיה יסוד תחתיו חוץ לזקיפתו של מזבח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המזבח אלא את הצפון ואת המערב דמתן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוזכר לומר כנגד היסוד: **כך מעשה השניה ושלישית.** הכל כאשר אמרנו: **קראו את ההלל.** אכל כיתות קאי: **אם גמרו שנו.** כשהיו מתחילין לשחוט מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתן עד שגמרו ועדיין רצים שוחטין חוזרין וקורין שניה: **ואם שנו.** ועדיין לא גמרה שחיתת פסחי אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומיהרין במלאכתן: **לא הגיעו לאהבתי.** אפילו פעם ראשון: **אלא שהכהנים מדיחין העזרה.** שאמת המים מהלכת בעזרה וכשהיו רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדותיה ומדיחין את כל העזרה שרפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יולאים וצערב הפסח מתוך שהמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא ברצון חכמים: **מדם הסערובים.** המוטל על הרצפה וטעמא מפרש בגמרא (ס"ה): **אונקלויות.** מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ט בלע"ז: **צעמודין.** אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין ננסין כדאמרינן במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמתן בית המטבחים היה לצפוניו של מזבח ועליו שמונה עמודין וקרויין ננסין וקרויות של ארז על גביהן ואונקלויות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן תולין ומפשיטין וקבועין בעזרה במקום בית המטבחים: חלקין. מחולקין. מפוללות קליפתן: שחל